Izhaja vsak pondeljek, sredo in petek. Velja za celo leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot., za en mesec 2 liri 80 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a naroča naj se tako, da poteče rok naročbe ob koncu meseca. — Posamezna številka 20 st. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche štv. 3. Telefon 19-50 in 588. — Dopisi naj se pošljejo na uredništvo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 67 *mm*. Finančni oglasi po 1 liro; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila po 80 stot.; trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inseratni oddelek „Dela“.

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI

V TRSTU, sreda 24. novembra 1920. Leto I. - Štev. 76.

Nacijonalisti govore proti komunizmu kakor da je sad želje in volje posameznikov. Oni nočejo razumeti, da je komunizem orjaško zgodovinsko socijalno gibanje, proletarskih mas, ki mora prej ali slej zmagati.

Ruski proletarijat uči

Ko je ruska rdeča armada premagala od entente našuntane od nje plačane in zalagane reakcijonarne generale Judeniča, Kolčaka, Denikina in druge bandite, in dokler je imela ta rdeča armada srečo tudi v boju proti Poljakom, tedaj je bila Anglija — in z njo še marsikatera druga država — pripravljena, da sklene z republiko ruskih sovjetov trgovinsko-gospodarske odnošaje. Vlada Lloyd Georgea se je tedaj trudila na tem, da dokaže, da nima in da ni imela nikdar nič skupnega z ruskimi in neruskimi protirevolucijonarnimi generali in je dala svojemu meščanskemu časopisju nalogo naj piše, da imajo evropske velesile veliko korist od tega ako stopijo v prijateljske gospodarske odnošaje z ruskim proletarijatom. In to meščansko časopisje, ki je vedno na razpolago vsakršni vladi, vsakršnemu bogatemu človeku, je resnično pripovedovalo, da ni mogoče, da bi živela Evropa v večnem boju s Sovjetsko Rusijo in, da ne moremo ostati za večno odtrgani od bogate dežele, v kateri je prišel proletarijat do zmage. Sovjetski delegat v Londonu, Krasin, je bil tedaj simpatična osebnost, ki so mu angleški ministri odpirali svoje salone in ga sprejemali, kakor se spodobi sprejemati zastopnike velikih prijateljskih vlad.

Toda sreča ni nikdar stalna nikjer. Na bojnem polju še manj. Kakor se je izpreminjala sreča na Rusko-Poljski fronti v prilog Poljakom, tako se je hladilo na Angleškem veselje do trgovinsko-gospodarskih odnošajev z Rusijo. Po zmagi Poljakov je pa pretrgala angleška vlada vsakršno občevanje s Krasinom, ki se ga je začelo gledati kakor zastopnika sovražne države. Še bolj je dvignila Anglija svojo glavo, ko se je nadejala in je vse kazalo, da bo tepena rdeča armada ne samo od Poljakov, marveč tudi od novega rešitelja evropske buržuazije, od generala — bandita Wrangela. Ampak Wrangel je imel smolo. Doletela ga je enaka usoda kakor njegove prednike: Judeniča, Kolčaka in Denikina. Njegova velika in bogato založena armada je danes uničena in njeni vojaki se vračajo iz bojnih poljan raztreseni in demoralizirani, kakor so se vračali premagani in lačni iz Rusije vojaki velike Napoleonove armade. Wrangel je moral zapustiti popolnoma svoje bojno polje in svoje velike namene. Ker pa ne mara, da bi ga doletela Kolčakova usoda, se je podal v Francijo, kjer bo gostoljubno sprejet v naročje matere evropskega reakcijonarnega gibanja. Anglija je morala kaj kmalu priznati, da je neumnost se zanašati na take generale. Poleg Wrangela je premagan tudi Petljura in premagani so tudi reakcijonarni banditi v Sibiriji. Velika proletarska Rusija združena s štirimi drugimi sosednimi proletarskimi državami, je danes očiščena reakcijonarnega mrčesa. Dokazala je zopet in zopet, da je nepremagljiva, da je moč in zavednost ruskega proletarijata tako silna, da je zastonj vsak boj proti njemu, proti razredu, ki mora prej ali slej zmagati po vsem svetu.

Takoj, ko je izvedela Anglija za poraz Wrangelovih čet, je pričela nastopati nekoliko manj ošabno in misliti zopet na to, da mora vendarle priti do trgovinskih odnošajev s prokleto rusko republiko, ki se noče pustiti natepsti. Pred dnevi je naznanjala brzojavka svetu, da je vzelo angleško ministrstvo zopet v pretres projekt angleško-ruske trgovinske pogodbe, da je projekt že konkretiran in da bo sedaj predložen Krasinu, ruskemu delegatu v Londonu. Vest ni še potrjena, ali dejstvo, da je prišla v svet nam govori, da je na njej vendarle nekaj resnice. Saj je sicer tudi v smislu stare meščanske taktike, ki uči: pokonci glavo pred premaganim in ponižen bodi pred zmagujočo armado. Stara morala, stara pesem vseh buržuaznih vlad, ki se vjema popolnoma z rimskim geslom: Gorje premaganim.

Premoč in nepremagljivost ruske proletarske armade je spametovala to pot, tako izgleda, tudi Francijo. Njeni ministri so baje spoznali, da ni mogoče premagati Sovjetske Rusije na bojnem polju in da se je treba lotiti drugačne taktike. Iz teh besed bi se dalo sklepati, da tudi eventuelna trgovinska pogodba z Rusijo bo služila ententi kot bojno sredstvo proti zavednemu, na poti do zmage se nahajajočemu proletarijatu.

Vsa prelita kri ni pomagala ničesar. Ves potrošen denar v protirevolucijonarne svrhe je šel v nič. Ruski proletarijat, in z njim proletarijat celega sveta se lahko veseli ruske zmage. Toda ententina buržuazija ne bo radi tega še mirovala. Kapitalistični zmaj ni še premagan in se ni še napojil dovolj proletarske krvi. Delal bo še nadalje in rogovilil proti delavstvu, koje se mora iz vsega tega prepričati, da mora vstrajati v boju še naprej do popolne in končne zmage. Dogodki v Italiji, volitve na Grškem in reakcijonarno gibanje sploh nam kaže, da ne bo buržuazija še mirovala. Proti proletarijatu se bo poslu-ževala vseh sredstev, odkritih in prikritih. Dolžnost proletarijata pa je, da se ne pusti omamiti od sirenskih demokratičnih glasov entente in da gre pogumno naprej sam v prostor, ki mu je določen v zgodovini. Ruski proletarijat nas uči, da ne smemo obupati in kako je treba vstrajati in zmagovati, ako hočemo postati moč, ki jo mora jemati buržuazija v poštev. Ravnajmo se po njem in vstrajajmo v boju. Ruska rdeča armada je osvobodila proletarsko Rusijo od Sibirije do Krimeje. Svetovna proletarska armada ima veliko nalogo, da osvobodi ves svet.

Ako bomo vsi na svojem mestu, se bo zgodilo to veliko prej kakor si je danes mogoče misliti. Zato je treba pogumno vstrajati v boju in dokazati buržuaziji celega sveta, da od tu gre pot samo v — socializem.

NAVDUŠENJE V RUSIJI

Pohod rdeče armade se nadaljuje

Boljševiki na ukrajinsko-poljski meji

NAVDUŠENJE ZMAGOSLAVNIH RDEČIH ČET.

DUNAJ, 22. (L. W.) »Rosta« dobiva iz Moskve preko Štokholma sledeče: Poveljnik južne fronte, Frunce, in član vojnega sveta, Bela Kun, pravita, da so poslednje zmage na Krimu rezultat splošne ofenzive, katero je začela rdeča vojska 25. oktobra. 8. novembra so bile že izvojevane perekopske utrdbe, katere so bile sezidane pod vodstvom francoskih inžinjerjev, ki so uporabljali najnovejše iznajdbe na polju utrjevalne tehnike. Ko je rdeča vojska premagala te ovire, je začela 11. novembra napadati Krim. Krimsko prebivalstvo je bilo vzradoščeno nad porazom in begom Wrangela. Rdeča vojska, ki je prvič zasedla Krim, je jako navdušena vsled svoje vojaške zmage. V Moskvo prihajajo številne brzojavke, v katerih dajejo delavne čete duška radosti nad veliko zmago.

V Feodoziji je bilo ujetih nad 30 Wrangelovih polkov s popolno opremo in številno artilerijo. Ravnotako je padlo tamkaj v roke rdeče armade mnogo živilskih zalog, ki so vredne nad 30 milijard rubljev.

Poraz generala Wrangela je povzročil v Moskvi največje zadoščenje. »Pravda« piše, da bo antanta poskušala nove napade proti Sovjetski Rusiji, toda rdeča armada se dobro zaveda svoje naloge, kar je dokazala s poraženjem Judeničev, Kolčakov, Semenovov in Wrangelov.

»Izvestja«, glasilo vseruskega osrednjega izvrševalnega odbora pravi, da bo Wrangelov poraz spreobrnil tudi one cincajoče meščanske kroge, ki se niso mogli do sedaj sprijazniti s Sovjetsko Rusijo. Prišel je trenutek, v katerem bo morala Anglija dati konkretno obliko londonskim pogajanjem.

PETLJURA ZBEŽAL V NEMČIJO?

DUNAJ, 21. (L. W.) Poročilo iz Moskve pravi sledeče: Med plenom, ki smo ga zajeli Wrangelu na Krimu, se nahaja tudi tiskarna bankovcev in 5 milijard Wrangelovih rubljev. — Po poljskih poročilih je poraženi Petljura zbežal v Nemčijo. Njegovi vojaki odhajajo na Poljsko, kjer se jih razorožuje. Mesto Lvov je prenapolnjeno z vojaki-begunci razsule Petljurove armade.

ZA VSPOSTAVITEV RUSKO-ITALIJANSKIH TRGOVSKIH ODNOŠAJEV.

LONDON, 21. Agencija Reuter dobiva iz Carigrada, da se pričakuje v Novorosijskemu italijanski parnik, ki začne z izmenjavo trgovskega blaga s Sovjetsko Rusijo.

RUSI ZAVZELI MOZIR.

DUNAJ, 22. (L. W.) Iz Moskve smo prejeli sledeče poročilo z dne 21. t. m.: Včeraj smo zasedli mesto Mozir in zajeli mnogo ujetnikov. Ob tej priliki je padel v naše roke velik plen vojne opreme. Jugozapadno Rešice trajajo boji. Naše prodiranje nadaljuje uspešno. Poljske čete so na podlagi riškega sklepa izpraznile mesto Letičev, katero so zasedle naše čete. V smeri Voločiške smo odbili Petljurove čete proti poljski meji. Na južni fronti, pri Kerču, smo zajeli 34 ladij, med katerimi je 6 brzoparnikov.

BOLJŠEVIŠKE ČETE SO DOSEGLE UKRAJINSKO-POLJSKO MEJO.

DUNAJ, 22. (L. W.) Moskva poroča: Sovražnik se umika proti reki Pripjetu. V zadnjih bojih z Balahovičem smo zajeli 1400 vojakov, med katerimi se nahaja 40 oficirjev, 20 topov in 32 strojnic. Vzhodno Kamenca Podolskega smo dosegli meje nevtralnega pasa.

RIŠKA POGAJANJA PREKINJENA.

DUNAJ, 22. (L. W.) Časopisi dobivajo iz Rige vesti, da je Joffe izročil Dombskemu, predsedniku poljske delegacije, spomenico, glasom katere se prekinejo po zapovedi sovjetske vlade mirovna pogajanja, ker niso Poljaki izpraznili južnega odseka do 19. novembra, kakor je bilo določeno v premirnih določbah.

ANGLEŠKO-RUSKI TRGOVSKI DOGOVOR V ANGLEŠKI ZBORNICI.

LONDON, 22. Na številna vprašanja glede povzetja trgovinskih odnošajev med Britanijo in Rusijo je izjavil Lloyd George, da bo javil zbornici temeljne točke sporazuma, predno se istega podpiše; ako želi zbornica, da se obširno razpravlja o dogovoru, se to lahko zgodi.

RDEČE ČETE NAPREDUJEJO ČEZ MOZIR.

DUNAJ, 23. (L. W.) Iz Moskve poročajo z dnem 23. t. m.: Naš pohod zapadno od Mozirja napreduje dobro; zasedli smo Kojujki na levem bregu Pripjeta. Jedro Balahovičevih čet se koncentrira severozapadno Mozirja. Ukrenili smo potrebno, da jih končnoveljavno uničimo. V smeri na Korusten-Mozir smo zasedli Narov in dosegli reko Slovečno. Sovražnik se umika. Bojujemo se 20 verst vzhodno od Voločiška. V bojih dne 20. t. m. smo zaplenili en oklopni vlak, številne topove in 23 strojnih pušk.

Ustoličenje novega občinskega sveta v Bologni

moteno po krvavih izgredih

V dopolnilo pondeljske brzojavke podajamo še sledeči natančnejši opis krvavih nasilnosti v Bologni.

* * *

BOLOGNA, 22. Včeraj ob priliki ustoličenja novega občinskega sveta je naše mesto doživelo zopet ure nasilnosti in grozote. Kljub dolgi vrsti nasilnosti in napadov, ki so jih izvršili fašisti, smo pričakovali, da bo včerajšnji dan, dan mirne in dostojne proslave zmage, izvojevane od bolognoskega proletarijata dne 31. oktobra. To je napomenilo tudi nasprotno časopisje, in bila je to tudi želja nas vseh. Naše organizacije so ukrenile, da se slavnosti udeležijo le delavci in sodrugi našega mesta.

Manifest fašistov.

Že pretekli četrtek je napovedal kvestor (policijski komisar) Polli, da bodo nastali krvavi izgredi, ako se fe razobesi rdečo zastavo z mestne hiše. Rekel je to sodrugu Gaianiu, članu izvrševalne komisije tukajšnje Delavske zbornice. Oblast sama je morala pripoznati, da razobešenje rdeče zastave med ustoličenjem naše občinske uprave, pomeni v mestu kakor je Bologna, le počastitev čustev večine prebivalstva, in je izjavil, da je ukrenil vse, da ne bo slavnost motena.

Soboto zjutraj so fašisti predložili kvestorju na znanje svoj manifest, v katerem so se opozarjali vsi »ne — pristaši političnih strank, žene in otroci, da ne pridejo v nedeljo na ulico, ker bo v nedeljo bitka med fašisti in boljševiki.« (Kakor v Trstu! Op. ured.). Kvestor ni dal dovoljenja za objavo tega manifesta, ki je bil kljub temu, poligrafiran in nalepljen tu in tam po mestnih zidovih.

Ustoličenje občinskega sveta.

Ob 15. uri je oznanjal zgodovinski županov zvonec vhod novoizvoljenih občinskih svetnikov v posvetovalnico, večina, kakor manjšina sta bili polnoštevilni. Dol na trgu se je gnetla velika množica meščanov, ki je aplavdirala mestni godbi in fanfari, ki sta svirali naše pesmi. — Izhodi dovednih ulic so bili zaprti po kordonih kraljevih straž, karabinjerjev pehotnih in konjeniških čet.

V posvetovalnici se je začela ceremonija. Po kratkem in vzvišenem govoru prvoizvoljenega, sodr. prof. Bortolottija, kateremu je odgovoril advokat Aviglio iz vrst manjšine, se je prešlo na volitev župana. S 44 glasovi in med aplavzi in živio-klici na socijalizem je bil sodr. Enio Gnudi, železničar, proglašen novoizvoljenim županom. Sodr. Gnudi je zatem imel govor, v katerem se je spomnil socijalističnega občinskega svetnika Zucchinija, umrlega vsled ran, katere je zadobil med napadom kr. stražnikov na Casermone, ravno na dan njegove izvolitve. Govor novega župana, ki je bil navdahnjen s plemenitimi čustvi za manjšino, je napotil profesorja Albinija, nosilca liste manjšine, da je povzel za besedo. Medtem je ljudstvo, ki se je gnetlo zunaj pred občinsko hišo na trgu Vittorio Emanuele zmeraj glasnejše zahtevalo, da se pokaže novi župan in da govori z balkona.

Napad fašistov. - Streljanje proti županu.

Sodr. Gnudi, kateremu so sledili socijalistični občinski svetovalci z nekaterimi rdečimi zastavami, je šel na balkon. Medtem, ko je viharno pozdravljeni župan hotel govoriti, se je zaslišal s trga divji krik množice. Prišli so fašisti! Kordoni policije so se pred fašisti previdno sami od sebe razdrli, in slednji so vdrli na trg mahajoč s palcami in streljajoč z revolverji proti množici. Drugi fašisti, med katerimi je bilo veliko sumljivih elementov, so jeli streljati proti skupini sodrugov z novim županom na balkonu. Iz sledi strelov na šipah, na stenah in na slikah sprejemne sobe palače Accursio je utrjeno, da so tudi karabinjerji, ki so gledali na napad fašistov stoječ ob obokih palače Re Enzo, streljali na balkon občinske hiše.

Izgredi in žrtve.

Trenutek je postal resen: z vseh strani so se slišali stoteri in stoteri streli iz pušk in revolverjev. Zamolklo pokanje je odmevalo v dvoranah občinske hiše. Eksplozije bomb in »dum-dum« krogelj je trajal en četrt ure. — V tem trenutku je neki mladenič preskočil malo balustrado (ograjo), ki loči zborovalno dvorano od prostora, ki je rezerviran za poslušalce, se obrnil k oknu, skozi katerega je videl na trg, na katerem je ležalo stagnjenih že mnogo človeških trupel, izdrl revolver in ponovnokrat ustrelil proti občinskim svetovalcem manjšine. Advokat Giordani in inžinjer Colliva sta bila težko ranjena. — Tako je na prefekturi izpovedal tudi inž. Colliva sam. — V tem času so se zunaj na trgu nadaljevali z vso besnostjo izgredi. Nastal je pravcati krvavi pokolj. Neprestano streljanje in metanje bomb.

Policija zasede občinsko hišo.

Medtem, ko so še pokali streli so vstopili preiskovalni funkcijonarji in agenti s karabinjerji in kr. stražniki v občinsko hišo, zaprli vse vhode in začeli preiskavo pri vseh osebah, ki so se nahajale tu (bilo jih je kakih 200), in v vseh drugih prostorih. Policijsko preiskovanje se je raztegnilo do poznega večera in med zaslišanji in identifikacijami vseh prisotnih je bilo izvrševanih nekaj aretacij. Sodrugi Bentini, Graziadei, Grossi, Marabini, Bombacci in Zanardi, skupno z novim županom, so obdržali prvi sestanek in v sporazumu z zastopniki Splošne delavske zveze so sklenili, da se jutri ne opusti dela, da se ne da povoda novim tragičnim dogodkom.

8 mrtvih. - 70 ranjenih.

Mesto je sedaj zapuščeno, potrto. Patrulje karabinjerjev in kr. stražnikov hodijo okoli. — Sedež fašistov je bil zaseden od oblasti. V troje bolnišnic prenešenih ranjencev je kakih 70, med njimi trije težko. Mrtvih je 8. Med temi je občinski svetovalec Giordani Giulio, ki je bil smrtno ranjen v občinski posvetovalnici.

Odveč je povdarjati, da pripada velika večina, kakor ranjenih, kakor mrtvih, delavskemu razredu. Obžalovanje tragičnih dogodkov je splošno. Delavske množice, ponovno napadene in do skrajnosti razburjene, so obupne. — Buržuazija se kaže vsaj na videz zelo prizadeta po tem izbruhu divjega nasilja, katerega sta gojila ravno prefekt in kvestor našega mesta.

Eden ranjencev je že umrl danes zvečer. — Oblasti so vprašale predstavnike socijalistične stranke za mnenje glede omejitve pogrebnih slavnosti. — Prepoved pogrebnih slavnosti doslej ni še izdana.

Pogreb odvetnika Giordanija.

BOLOGNA, 23. Za čas pogreba umrlega odvetnika Giordanija so bile trgovine celi popoldan zaprte. Pogrebnega sprevoda so se udeležile vse civilne in vojaške oblasti. — Mir se ni kalil.

Italijanska zbornica

Umerjeni socijalist Zanardi o bolognskih dogodkih.

RIM, 23. Včerajšnja zbornica se je takoj v začetku seje pečala z dogodki v Bologni. K besedi se je oglasil umerjeni socijalist Zanardi, ki je orisal potek dogodkov in utemeljil krivdo vlade. — Rekel je, da noče soditi, niti prositi milosti, ker socijalna borba v naši deželi se razvija s takimi sredstvi. Socijalisti hodijo v zapore, objokujejo svoje mrtve in morajo pretrpeti obsodbe, med tem ko morejo naši nasprotniki napadati, izzivati in tudi ubijati. In za tako njihovo zadržanje se imamo zahvaliti le podpori političnih oblasti, ki so zmeraj pripravljene, da stopijo ob strani vsakemu bojnemu klicu proti organiziranemu proletarijatu.

Socijalistična parlamentarna skupina se pri sklepanju o ratifikaciji rapallske pogodbe vzdrži glasovanja.

RIM, 23. (T.) Včeraj zvečer se je sestala socijalistična parlamentarna skupina, ki je na dolgo pretresovala rapallsko pogodbo, bodisi v splošnem oziru, bodisi v njenih posameznih določilih. Z veliko večno, v sporazumu s strankinim vodstvom, je bilo sklenjeno, da se o pogodbi obširno razpravlja, da se pa socijalistična parlamentarna skupina pri sklepanju v zbornici vzdrži glasovanja z utemeljeno izjavo. — Za sedaj določeni tozadevni govorniki so sodrugi: Lazzari, Treves, Riboldi.

Jugoslovanski prestolonaslednik ratificiral rapallsko pogodbo.

BELGRAD, 22. (S.) Vlada je bila obveščena, da je jugoslovanski prestolonaslednik na podlagi pravice, katero mu daje čl. 52 ustave, ratificiral rapallsko pogodbo.

Imenovanje italijanskih diplomatov.

RIM, 22. (S.) De Martino, poslanik v Berlinu, je imenovan poslanikom v Londonu; Aliotti je imenovan poslanikom v Tokiju; senator Frassati poslanikom v Berlinu; senator Rolando-Ricci poslanikom v Washingtonu; Morgoni, polnomočni minister prvega razreda, poslanikom v Belgradu.

Tajna pogodba med Nemčijo in Italijo?

DUNAJ, 22. (L. W.) Dunajska »Montagszeitung«, ki je glasilo Habsburgovcev, razširja tendencijozno vest, da sta Italija in Nemčija sklenili tajen dogovor, na podlagi katerega se je Italija obvezala, da bo podpirala Nemčijo pri ljudskem glasovanju v Šleziji, ki je določeno za prihodnji februar. Za plačilo naj se bi Nemčija odpovedala Gornji Nadiži v korist Italije. Ta vest ima prozorni namen, da izigrava avstrijske Nemce proti Nemčiji.

Trumbić demisijoniral?

LJUBLJANA, 22. V lokalnih političnih krogih kroži govorica, da je dr. Trumbić podal ostavko, katero opravičuje z dejstvom, da je dovršil svojo nalogo, katero si je stavil, da sodeluje pri ustvaritvi nove domovine. Zaenkrat smatra, da je njegovo poslanstvo končano. Ni še gotovo, ako bo njegova ostavka sprejeta.

Trumbić odstopil.

ZAGREB, 23. »Riječ« poroča iz Belgrada, da je dr. Trumbić, minister za zunanje zadeve, predložil včeraj regentu rapallsko pogodbo v podpis. Ko je regent podpisal pogodbo, mu je Trumbić izjavil, da je s tem trenutkom odpadel vzrok, radi katerega je bil do sedaj minister zunanjih zadev. Prestolonaslednik je bil vsled predložene mu ostavke iznenaden in je vprašal ministra, je li to njegov trden sklep. Ko je Trumbić to potrdil, se mu je regent prisrčno zahvalil za njegovo delovanje. Svojo ostavko je sporočil Trumbić tudi ministrskemu predsedniku Vesniću. Demisija ima baje samo formalen značaj. Mislijo, da bo dr. Trumbić umaknil svoj sklep, ker se mora rešiti še mnogo vprašanj o naših odnošajih napram Italiji.

Češkoslovaška, Jugoslavija in Rumunija proti povratku Habsburgovcev.

PRAGA, 20. »Pravo Lidu« piše sledeče: Jugoslavija in Rumunija bosta podpirali protest ministra Beneša proti zvezi narodov. Slednja hoče namreč onemogočiti povratek Habsburgovcev na ogrski prestol in vspostavitev ogrske monarhije. Ogrska bi kot monarhija vedno ogroževala sosedne države.

Gospodarski odnošaji med Italijo in Jugoslavijo.

RIM, 23. Jugoslovanski zastopnik v Rimu, Vojeslav Antonijević je podal na vprašanje o gospodarskem in trgovinskem dogovoru, o katerem se bo razpravljalo na predstoječih pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo, te le izjave: »Jugoslavija je poljedelska država, zelo bogata na surovinah, dočim je Italija prvovrstna industrijska država. Z gospodarskega gledišča se torej te dve državi medsebojno izpopolnujete. V Jugoslaviji je obilo žita, železa, bakra in premoga, to je surovin, ki jih Italija potrebuje. Jugoslaviji je zopet treba poljedelskih strojev, tkanin in drugih izdelkov italijanske industrije. Kakor se vidi, ne manjka pogojev za živahno in koristno izmenjavo. — Italija ima na drugi strani za uvažanje v Jugoslaviji tudi to prednost, da ji je blizu in da ima ž njo skupno mejo, tako da so prevozni troški omejeni na najmanjšo mero. Tem ugodnim pogojem za izmenjavo proizvodov med našo državo in Italijo je bila dana v rapallski pogodbi potrebna in sigurna podlaga obljube vzajemnega prijateljstva. Od tega prijateljskega razpoloženja se moja vlada ne bo oddaljila v izvrševanju dogovorov, ki so sklenjeni in se bodo še sklenili, in prepričan sem, da bo tudi s strani italijanske vlade in naroda isto toliko dobre volje in namenov.«

Poulični boji na Irskem

Poulični boji na Irskem.

LONDON, 22. Berlinska poročila govorijo, da se vstaja na Irskem vedno bolj razširja. Včeraj popoldne je bilo 10 mrtvih in 65 ranjenih. Med slednjimi je 11 težko ranjenih. Vladne čete so krožile v močnih oddelkih po ulicah Dublina. Streljalo se je v mestu še po polnoči. Zadnje vesti iz Dublina pravijo, da se bitka na dublinskih ulicah nadaljuje. Brzojavka lista »Daily Herald« pravi, da so bile ladjedelnice in premogovne zaloge pri tej priliki sežgane.

Sinfajnovci ubijajo angleške častnike.

DUBLIN, 22. Pri napadih na častnike je bilo 11 častnikov mrtvih in 5 ranjenih. Oficirji so bili napadeni na svojih stanovanjih. Vojaška oblast in policija sta preiskala celo mesto, da izsledita krivce. Med ubitimi oficirji je 1 major in 5 kapetanov; med ranjenci je 1 polkovnik in 1 kapetan. Umore so izvršile posamezne skupine, obstoječe iz 12—24 sinfajnovcev. V trenutku napada so se nahajali gori navedeni oficirji še v postelji. Cela dublinska posadka ima strogo pripremo. Vojaška oblast je ukrenila najstrožje odredbe, da prepreči nadaline represalije. Po 21. uri ne sme noben civilist na ulico.

DUBLIN, 23. (S.) Danes vlada v Dublinu popolni mir. Vsi vlaki so na mestu; po mestu krožijo le oni avtomobili, ki so namenjeni vojaškim svrham. V Dublin ni dospel noben angleški časopis.

Na Predarelskem je napadlo dva tisoč kmetov mesto Bludenc.

BREGENC, 22. Dva tisoč kmetov, oboroženih s kosami in cepci, je napadlo mesto Bludenc. Osvobodili so nekoliko kmetov, ki so bili aretirani, ker niso oddali predpisane kvote žita državnemu prehranjevalnemu uradu. Vlada je odstavila okrajnega glavarja.

Oficir-morilec Rose Luxemburgove.

BERLIN, 20. Letalski podporočnik Hoffmann, ki se zdravi v vojaški bolnici v Efurtu, je izjavil, da je on morilec Rose Luxemburgove. Proti njemu je bila uvedena preiskava.

Madžarska tajna mobilizacija.

DUNAJ, 22. »Daily Herald« od 18. t. m. poroča, da Francija tajno podpira z orožjem in municijo madžarsko vojsko. Madžarska je vpoklicala nadaljne letnike. Oboroževanje je naperjeno seveda proti nasledstvenim državam. Kakor nadalje poročajo, se vlakovni osebni promet na Madžarskem ni omejil radi pomanjkanja premoga, temveč radi prevažanja municije in vojaštva. — Kakor se doznava iz Bratislave, je bilo v smeri proti Oroszváru dirigiranih več madžarskih napadalnih čet, ki so si takoj izkopale strelne jarke, ko so dopele na svoja mesta.

Otvoritev zračnega prometa med Prago in Parizom.

PRAGA, 22 (S.) Pelle, načelnik glavnega štaba češkoslovaške armade, je odpotoval preteklo soboto v zrakoplovu v Pariz, odkoder se je že javil njegov prihod. Letel je 5 ur z 1½urnim odmorom v Strassburgu. S tem se je začel radni zračni promet, vsake tri tedne, med Prago in Parizom. Razdalja znaša kakih 1000 km.

Železniška nesreča v Vzhodni Prusiji.

MARIENWERDER, 22. Na postaji Braunswalde v Vzhodni Prusiji je zadel neki tovorni vlak ob osebni vlak, ki je prihajal iz Marienwerderja. Dosedaj so izvlekli izpod razvalin 40 mrtvih in težko ranjenih oseb.

IZ SOVJETSKE RUSIJE

(»Rosta — Wien«).

ZA RDEČO ARMADO.

»Teden rdečega vojaka« je vspel najlepše. Ljudstvo je darovalo z največjim navdušenjem velike množine perila za rdeče vojake; ob tej priliki je bilo nabranih tudi 5¼ milijonov rubljev. 300 žen se je prostovoljno javilo v vojaško bolnico Omsk kot bolniške strežnice. Delavci čevljarskih in krojaških delavnic Smolenska so si prostovoljno podaljšali dnevno delo za dve uri. V tem času izdelujejo brezplačno zimske obleke in obuvalo za rdečo armado.

PREHRANA.

Večkrat obelodanjeni statistični podatki o prehrani v Rusiji kažejo dovolj jasno intenzivno delo sovjetov na polju gospodarske obnove. Ustanovili so številne nove tovarne in zvišali produkcijo v starih. V splošnem je prehrana ruskega ljudstva zagotovljena. Iz kubanske pokrajine prihajajo jako zadovoljiva poročila o poljskih pridelkih. Kozaki oddajajo sovjetskim oblastim več žita, kakor se je izračunalo. Do sedaj je bilo oddanih 110 milijonov pudov krompirja.

Politični vestnik

Pisatelj Brandes o Sovjetski Rusiji. Danski pisatelj Georg Brandes, eden najslavnejših pisateljev vsega sveta, kateri ni niti socijalist, niti komunist, marveč le liberalen demokrat, je videl Sovjetsko Rusijo in pravi sledeče o njej: Med tem ko imajo dežele zapada mnogoštevilne vlade, katere kar tekmujejo v medsebojnem divjaštvu in ostudni nesramnosti, med tem ko je prisiljena Nemčija in Avstrija, da odda vladne uzde nezmožnim posameznikom v roke, načeluje Rusiji neprekosljiv ženij — Lenin. Toda Rusija ima še drugi veleum — Trockega, slavnega organizatorja rdeče armade. Blokada je potisnila rusko ljudstvo na stopnjo lakoti, katero lahko najdemo le v Avstriji. Toda pošiljati vojske proti ideji, je nemogoče, je brezuspešno.

Velika nezaposlenost v Angliji. Število nezaposlenih je znašalo do 28. oktobra 402.694, med tem ko je znašalo isto 8. oktobra 244.721. Razuntega se je moralo za 328.000 delavcev vpeljati omejitev delavnega časa.

111

IZ STRANKE

Dnevni red kongresa v Florenci.

Na turinskem zborovanju so bila določena pravila za udeležitev na narodnem kongresu naznanjenem v Florenco za dneve: 29., 3o., 31. decembra in 1., 2. in 3. januarja 1921. l. Pravila so navadna, s sledečo spremembo: en zastopnik na vsakih 200 članov ali na frakcijo; obveznost predstavništva manjšin. Znesek za pristop 10 lir za sekcijo in delegate.

Dnevni red je bil utrjen kakor sledi:

1. Imenovanje predsedništva.
2. Imenovanje komisij.
   a) overovljenje pooblastil, b) razni predlogi.
3. Finančno in upravno poročilo:
   a) strankinega vodstva, b) založne družbe „Avanti".
4. Politično poročilo stranke!
   a) vodstvo, b) parlamentarna skupina. c) „Avanti".
5. Poročilo o Drugem Kongresu Tretje Internacijonale, teza za tezo. Poročevalci Bombacci, Graziad i in Serrati, ki so predstavljali na kongresu v Moskvi I. S. S.
6. Adresa stranke: odnošaji z Internaeijonalo (pozvane bodo frakcije stranke, da imenujejo poročevalce).
7. Program za socijalizacijo:
   a) socijalizacija; (poročevalci: Umberto, Bianchi in Bordiga; b) agrarni program; (poročevalci Piemonte, Vittore, Angeli, Graziadei in en delavec imenovan od Zveze poljedelskih delavcev); c) sindikalno gibanje: tovarniški odbor, delavska kontrola; (poročevalci Giuseppe Bianchi, Gabrinski in Colombrno); d) nacijonalni in kolonijalni p oblemi· (poročevalci Serrati, Treves in Riboldi).
8. Delovanje stranke v javnih upravah: občine, provincije, Zveza občin (poročevalci Campanozzi, Filippeti, Pastore).
9. Modifikacije s atuta. (Vodstvo stranke).
10. Tisk v stranki (poročevalec Serrati).
11. Volitev vodstva.
12. Raznoterosti.

Komunistična frakcija — Skupina Trst

Pretekli četrtek se je vršilo zborovanje, na katerem je bila konečno ustanovljena tržaška skupina komunistične frakcije in na katerem je bil izvoljen izvrševalni odbor skupine in delegat za v Imoli se vršeči setanek. Zborovanja se je udeležilo jako mnogo sodrugov iz mesta in dežele. Govorili so različni sodrugi, kateri so povdarjali potrebo, da se zbere vočigled bližajočega se kongresa v Firenzah vse prave komuniste, ki se nahajajo v strankinih vrstah. Nadalje se je naglašalo, da se mora podvojiti propagando v sindikatih in tovarnah. Sklenili so, da se naroči sodrugom Julijske Benečije, ki pristajajo na manifest — program Bombacci — Bordige, da ustanovijo v vsaki socijalistični sekciji komunistično frakcijo.

Vsi oni drugi, ki so vpisani v stranki in ki hočejo pristopiti h komunistični frakciji, naj prijavijo svoj pristop ali pristop skupin provizoričnemu pokrajinskemu odboru komunistične frakcije. — Navedeni odbor ima svoj sedež v Trstu, ulica Madonnina 15, soba 17, kjer dobivajo vsi sodrugi pojasnila in inštrukcije glede propagandnega in organizacijskega dela.

Pokrajinska socijalistična zveza Julijske Benečije

Radi bližajočega se deželnega kongresa pozivljam vse one sekcije, ki niso še dvignile izkaznic, da storijo to čimprej pri zveznem tajništvu.

TAJNIK.

Komunistična frakcija

Opozarjajo se sodrugi komunisti (elekcijonisti in astenzijonisti) Trsta, da se nahaja tajništvo komunistične frakcije v Delavski zbornici soba št. 17, kjer se dajajo dnevno od 19.30 do 21.30 in v nedeljah od 10. do 12. informacije in sprejemajo društvene prispevke in nove prijave za vstop v komunistično frakcijo. Ker se mora v kratkem izvoliti zastopnike za sestanek, ki se bo vršil v Imoli 28. t. m., se pozivlja vse sodruge, ki hočejo pripadati komunistični frakciji, da pošljejo čimprej svojo prijavo za pristop tajništvu, da se smejo udeležiti volitve zastopnikov. Komunistične skupine Julijske Benečije se naproša, da javijo čimprej svojo ustanovitev gori navedenemu tajništvu v svrho sklicanja pokrajinskega kongresa in volitve pokrajinskega odbora Julijske Benečije.

List frakcije. Sodrugi komunisti so dolžni, da si naročijo organ frakcije »Il Comunista«. Znesek 2 lir naj se **pošlje kot** naročnino na upravništvo lista, Bologna, Camera federale del lavoro.

Socijalistična sekcija Kontovelj-Prosek ima v petek, dne 26. t. m. ob uri 19.30 v prostorih »Ljudskega odra« na Kontovelju društveni sestanek. Naprošamo člane Sekcije da se sestanka polnoštevilno udeleže. Naj nihče ne manjka.

Tajništvo.

DELAVEC! Ali si naročnik „Dela", ki je zegovornik delavskih pravic in glasnik boljše bodočnosti???

Za našo mladino

»Podporno društvo za dijake na realki v Idriji« opominja vse one, ki jim je vzgoja in omika naše mladine resnično pri srcu, da vsak po svojih močeh pomagajo lajšati bedo, ki pri nas tako pogostoma ovira mlade duševne moči, da se ne morejo razviti, kakor bi bilo želeti v skupnem interesu naroda in človeštva. Dobrodošli so denarni prispevki, pa tudi šolske knjige, ki jih je gotovo še mnogo raztresenih med staro šaro po naših slovenskih domovih. Velika je potreba zlasti teh-le knjig:

Janežič-Sket: Slovenska slovnica; Sket: Slovenska čitanka za I., II., III., IV., V., VI., VII. in VIII razred; Franc Erjavec: Živalstvo; Naše škodljive rastline; Schödler: Botanika in Zoologija (Knjiga prirode; izdala Mohorjeva družba); Pavlin: Rastlinstvo; Maher: Živalstvo za nižje razrede; Juvančič: Francoska slovnica I. in II.; Zemljepisni atlant (Richterjev ali katerikoli drugi); Zgodovinski atlant (Putzgerjev); Senekovič: Fizika za nižje razrede; Baebler: Kemija; Reisner: Fizika za višje razrede; Končnik-Fon: Deutsches Lesebuh I. in II.; Weitzenbök: Französische Sprachlebre II.A.; Kaspret: Zgodovina starega veka Kaspret: Zgodovina srednjega veka: Barchanek: Darstellende Geometrie; Latinski slovar (katerikoli); Grški slovar (katerikoli).

Vprašanje šolskih knjig ne bo še tako kmalu rešeno ne pri nas, ne v Jugoslaviji; zato si mora dijaštvo še vedno pomagati s prejšnjimi knjigami. Naj vsakdo prebrska svoje kupe starih papirjev in če izgrebe katero navedenih knjig, naj jo blagovoli nakloniti društvu ter doposlati ali vsaj obvestiti, da prepušča te in te knjige društvu v razdelitev med dijaštvo. Žrtvujmo radi za našo mladino; ona je naš up in naša bodočnost. — Odbor.

Domači vestnik

Okrožnica in poziv!

Od vsepovsod nam prihajajo vabila za shode, vabila sodrugov in nesodrugov-delavcev, ki bi radi ustanovili v svojih krajih politične ali strokovne organizacije, konzumne ali kmetiške zadruge ali pa izobraževalne krožke. Zares nas veseli, da niso vzeli vsi žalostni dogodki, ki so se vršili v poslednjih mesecih ljudstvu prav nobenega navdušenja in da ga niso spravili v obup. To je dobro znamenje, ki obeta mnogo. Mnogo dela in mnogo zadoščenja. Vendar moramo naprositi naše sodruge in delavce, ki nam pošiljajo omenjena vabila, naj imajo z nami nekoliko potrpljenja. Že zadnjič smo povedali v članku o potrebi izobraževalnega dela, da nas ni veliko v krožku naših delavcev. Ti, kar nas je, bomo izvršili vsekakor polno svojo dolžnost. Odzvali se bomo vsem vabilom, toda polagoma. Vsem hkratu ne moremo ustreči. Na vrsto pa pridejo vsi kraji.

Pri tem bi radi opozorili naše ljudi naj nas ne silijo, da bi ustanavljali organizacije in društva v krajih kjer ni ljudi, da bi potem te organizacije vodili. Iz Trsta ali iz Gorice ne morejo sodrugi voditi organizacij. Zato je dobro, da se sodrugi zavedajo, da poleg veselja po ustanovitvi naših inštitucij, se mora imeti tudi veselje in sposobnost te inštitucije voditi kadar so enkrat ustanovljene.

Naj velja teh par besed kod odgovor vsem in na vsa mnogobrojna vabila, katerim ne moremo zaenkrat popolnoma ustreči.

Politični tajnik.

Hrbet komunizmu. Ker niso znali nekateri italijanski izletniki čitati dovolj razločno ime postaje Rubbia-Savogna (Rubje-Sovodnje); ker sta nas učila sv. Ciril in Metod, ki so ju rimski papeži visoko spoštovali, boga spoznavati in moliti v slov. jeziku; ker se Angleži in Nemci še niso naučili slovenščine; ker se je niso še naučili niti Arabci in ker se nahajamo v resnih — težkih časih, zato, pravi današnja »Edinost«, proč z vsakim strankarstvom in medsebojnem sovraštvom **in obrniti se mora hrbet na marazmu bolehajočim voditeljem, agitatorjem in braniteljem komunizma.** Tako pravi naša »Edinost«. Rada bi učila, iz odra, da se ne smemo sovražiti, pa ni sposobna napisati niti par besed proti komunistični ideji, da nebi žalilo one Slovence, ki so komunističnega prepričanja. Noče imeti strankarstva, pa je sama glasilo politične stranke. In si zraven domišlja, da se brani slovensko ljudstvo s tem, da se ga šunta proti komunistom in, da so krivi komunisti ako je srbska vlada ratificirala Rapallsko pogodbo. Ako pa misli »Edinost« da jo bodo uslišale proletarske mase, se moti in se moti tudi ako je mnenja, da se sme v slovenskem jeziku pač moliti roženkranc, da se pa ne sme čitati in propagirati komunizma. »Edinost« zaide včasih prav po nepotrebnem v srednji vek v časih ki nam jasno kažejo pot v socializem. Bodite vendar bolj pametni in ne gledajte hudiča bolj črnega kot je. Predvsem pa bodite odkriti in pričnite se zavedati da je narod nekaj, narodnjaštvo in klerikalizem pa nekaj drugega, ki nima s prvim nič skupnega. Pravimo, da bi bila taka zavest zelo na mestu.

Brezobzirno postopanje. Marsikatera ženica iz okolice ali Krasa je doživela že večkrat neprijetne neprilike strani carinarjev v Barkovljah. V prvih jutranjih urah hitijo kmetice v Trst, da prodajo na trgu svojo robo. Poslužujejo se tramvaja, da čimprej dosežejo mesto. Pred carinarnico v Barkovljah se ustavi tramvaj, da preiščejo financarji potnike, če imajo s seboj reči, ki so podvržene carini. V spoštovanju do nazadnjaških carinskih zakonov izstopi tam vsaka kmetica, da prijavi svoje carini podvrženo blago carinskim organom in da plača predpisano carino. Kakor že omenjeno, se godi to navadno v prvih jutranjih urah. Revica stopi v carinarnico, pokaže ponižno svoje kokoši in pomoli denar, da se jo čimprej odpravi. Ali to ne gre tako hitro, kajti gospoda carinarja, ki sprejema carinske pristojbine, ni še v uradu. On spi, ker mu jutranje spanje jako prija. In kmetica čaka in čaka na velerodnega dacarja Beppota in mora gledati, kako ji odhaja tramvaj za tramvajem v mesto. Ti naduti carinarji najbrž ne znajo, da je čas zlato Vendar si ne mislijo morda, da zahajajo kmetice tako zgdaj v mesto za šport. Lahko si prestavljamo, kako morajo biti ozlovoljene one žene, ki morajo radi zaspanosti slavnih dacarjev potratiti toliko časa. Ali ne bo preskrbela slavna finančna uprava, da ne bodo njeni uslužbenci tako dolgo spali v jutranjih urah (čeravno piše mrzla burja) na škodo kmetic? Malo reda in točnosti je vendar koristno. Kmetice lahko povejo, da so bili avstrijski carinarji saj v barkovljanski carinarnici tako dostojni in obzirni, da niso spali na škodo pasantov, in da je bil oni, ki je prijavil carini podvrženo blago, tako hitro postrežen, da je mogel nadaljevati svojo pot v mesto še z istim tramvajem, v katerem se je pripeljal iz Barkovelj do carinarnice.

Žrtev alkohola. V nedeljo zvečer se je vračal 60letni steklar Anton Bratož na stanovanje v ulici dei Gelsi 3 s svojim tovarišem Ivanom Švegljem. Bila sta oba pijana. Prišedši do stanovanja, je hitel Bratož v podstrešje da prinese svečo in da tako pomaga svojemu drugu po stopnjicah na stanovanje, medtem ko se je Švegelj ustavil za trenutek v veži. Kmalu nato se odpravi kljub temi tudi on po stopnjicah proti svoji sobi, in pade preko ograje na dvorišče. Ostal je mrtev na licu mesta. V pondeljek zjutraj je obvestil Mario Beranich, ki tudi stanuje v navedeni hiši, rešilno postajo, da leži Švegelj v ulici dei Gelsi 3, mrtev na dvorišču med sodi. Na lice mesta je prišel zdravnik, kateri je mogel le konštatirati smrt. Pri mrliču se je našlo nekoliko dokumentov in malenkostno svoto denarja. Švegel ni imel stalnega stanovanja. — Truplo so odpeljali v mrtvašnico sv. Justa.

Požar v prosti luki. Včeraj okoli 23. ure je izbruhnil v lesenih barakah pri hangarju št. 23 nevaren požar. Barake, ki so bile last družbe splošnih skladišč, se je uporabljalo kot hleve za govedo, namenjeno transportu. Požar je nastal iz neznanih vzrokov in se je radi močne burje in ostankov sena in slame, ki se je nahajala v barakah, hitro razširjal, vsled česar je bilo ogroženo tudi v bližini se nahajajoče skladišče špirita. Na lice mesta so prišli jako številni ognjegasci, katerim se je podolgem, prišli jako številni ognjegasci, katerim se je po dolgem ogenj. Navedene barake so popolnoma upepeljene.

VIŠJI KULTURNI SVET

Ljudski oder Kontovelj ponovi v nedeljo, dne 28. t. m. Franca Finžgarja trodejanko: »Verigo«. Predstava se vrši v Gospodarskem društvu na Kontovelju. Začetek točno ob 16. uri. — K obilni udeležbi vabi

Odbor.

»Ljudski Oder« Barkovlje. Dramatični odsek: v nedeljo ob 15., v pondeljek in petek ob 19. uri se vrši vaja. Mandolinistični odsek: vsako nedeljo od 11. do 14. ure in vsaki torek od 19. do 21. ure pouk. Pevski odsek: vsako sredo in soboto d 19. do 21. ure je pevska vaja in od 21. do 22. ure pouk o teoriji. Se priporoča članom vseh odsekov, da pridejo točno k vajam. V četrtek dne 25. nov. ob 19. uri se vrši predavanje sodruga Franca Milost. Se priporoča vsem sodrugom in sodružicam, da se predavanja sklenjeno udeležijo.

Vsi »Ljudski odri« so naprošeni, da naznanijo število število izkaznic ki jih potrebujejo za XVI.—XVII. društveno leto, to je, za leto 1921. Takoj ko to naznanijo, lahko pošljejo svojega zastopika ponje. Ob enem naznanjamo, da bomo takoj priobčili v »Delu« izkaz nabrane svote vseh »Ljudskih odrov«, ki so dobili nabiralne pole za »Tiskovni sklad«, ko bodo vsi iste poslali z zneskom vred na naslov označen na ovitkih.

Slov. tajništvo V. K. S.

Delavski pregled

Okrožnica

Sodrugi cestarji!

Na podlagi tu priloženega poročila o kongresu vršečem se dne 14. t. m. v Delavski zbornici v Trstu, vabimo člane Cestarskega sindikata Julijske Benečije na sledeča zborovanja:

Sodruge stanujoče v Idriji in na Krasu za v nedeljo, 28. novembra ob 13. uri v Ljudski dom v Pazinu;

sodruge s Furlanskega, Karnije in z onega dela Krasa, ki je bližje Gorici, kakor Pazinu za v nedeljo 8. decembra, ob 12. uri v Delavno zbornico v Gorico.

Dnevni red teh dveh sestankov je sledeči:

1. Poročilo o delovanju in gmotnem stanju Sindikata;
2. razprava o zahtevah, katere bomo predložili vladi v svrho izenačenja s sodrugi cestarji iz kraljestva;
3. čitanje in odobritev društvenega pravilnika;
4. ustanovitev pokrajinskih skupin Sindikata in tozadevna izvolitev zaupnikov skupin;
5. izvolitev Sindikalnega sveta in osrednjega odbora;
6. raznoterosti.

Pozor! Zaupniki in člani vodilnega sveta se morajo zagotovo udeležiti teh sestankov.

S komunističnimi pozdravi

Cestarski sindikat Julijske Benečije.

Andrea Bencich, začasni predsednik.

Opekarskim delavcem

Ker se bo dne 3. in 4. decembra t. l. v Vogheri vršila splošna **konferenca** opekarskih delavcev v Italiji, na kateri se bo razpravljalo o razmerah opekarskih delavcev v Italiji ter o delavni pogodbi za celo Italijo. (Glej posebno objavo.)

Opozarjam delavce vseh opekarn v Julijski Benečiji (opeke, apna in cementa), da odposljejo svojega zastopnika na

Deželno konferenco

opekarskih delavcev, ki se bo vršila v nedeljo 28. t. m. ob 9. uri dop. v prostorih **Delavske** zbornice v Gorici s sledečim dnevnim redom:

1. Razprava o splošni konferenci v Vogheri;
2. splošna delovna pogodba za vso Italijo;
3. raznoterosti.

Ker je ta konferenca zelo važna, je dolžnost delavcev vseh opekarn, da odpošljejo na isto svojega zastopnika.

Za Zvezo stavbinskih delavcev

Josip Petejan, okrožni tajnik.

Splošna konferenca opekarskih delavcev v Italiji

V smislu sklepa Narodnega sveta zveze stavbinskih delavcev v Italiji se sklicuje za 3. in 4. decembra t. l. **splošno konferenco opekarskih delavcev** v Italiji, katera se bo vršila v prostorih Delavske zbornice v **Vogheri** s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo zastopnikov o razmerah v posameznih krajih in deželah;
2. Predložitev spomenice na podlagi razmer v posameznih krajih z namenom, da se doseže delovno pogodbo enotnega tipa;
3. posredovalnica za delo;
4. praktična uvedba tovarniške kontrole;
5. raznoterosti.

Za Zvezo stavbinskih delavcev

Felice Quaglino, generalni tajnik.

Rudarsko gibanje v Idriji in Rablju

Rudarsko gibanje se je začelo tudi v Julijski Benečiji. Idrijski in rabeljski rudarji so 13. pr. m. predložili spomenico, v kateri zahteva povišanje plače in druge priboljške gospodarsko-moralnega značaja. Ker so rudniki v Idriji in deloma tudi v Rablju last italijanske države, je bila spomenica predložena generalnemu civilnemu komisarju v Trstu.

Preteki pondeljek so začele pri rudarskem uradu v Trstu razprave o navedeni spomenici. Bili so prisotni zastopniki idrijskih rudarjev, katere je vodil Pietro Nazzari, generalni tajnik italijanske zveze rudarskih uslužbencev, in sodrug Anton Vaupotič za delavsko zbornico.

Razprava, ki se je vršila celi dan, ni obrodila nikakega praktičnega rezultata in vsled tega se je pogajanje preložilo.

Rudarji so zahtevali nov plačilni sistem po kategorijah mesto onega, ki je sedaj v veljavi, toda tej zahtevi niso ugodili zastopniki vlade. Nato so zahtevali splošni povišek 6 lir za moške in 5 lir za ženske na dnevni plači. Niti ta zahteva ni bila sprejeta. Vladni zastopnik je ponujal najprvo 4 lire za moške in 3 lire za ženske, a nato 5 lir za moške in 4 lire za ženske.

Ko je delavska komisija uvidela, da je sporazum nemogoč, se je podala k generalnemu civilnemu komisarju, da se vendar doseže dogovor. Civilni komisar je izjavil, da je njegova oblast omejena in da mora v svrho večjih koncesij dobiti dovoljenje iz Rima. Vsled tega so rudarji sklenili, da pošljejo v Rim generalnega tajnika narodne zveze rudarjev, da se pogaja neposredno z vlado.

Važnih pogajanj, ki se tičejo 1200 slovenskih delavcev v Idriji in 600 slovenskih in nemških delavcev v Rablju, se udeležijo tudi zastopniki Splošne delavske zveze in poslanec Umberto Bianchi, predsednik narodnega konsorcija za rudarsko industrijo.

Razpravljalo se bo o predlogu, da prevzame delavstvo neposredno upravo gorinavedenih rudnikov pod nadzorstvom in vodstvom zadružnega rudarskega konsorcija.

Spor se ne tiče samo rudarskih delavcev marveč tudi uradnikov državnih rudnikov v Rablju, ki dobivajo dvakrat manjšo plačo kakor oni uradniki, ki so nameščeni pri privatnih rudnikih v istem okraju.

Tudi gozdarski delavci so predložili spomenico, v kateri zahtevajo povišek dnevne plače za 3 lire.

Kakor rudarji, tako so tudi gozdarski delavci odločni, da se bojujejo do konečne zmage.

Za Tiskovni sklad „Dela"

Pod geslom:

„Kakor gladni brez je'a,
tako pogre ali smo li ta „Dela".
Glej, zdaj „Delo" naš spet živi,
kakor solnce po nevihti se blišči!
Sijaj „Delo" kakor solnčni žar,
o piraj delavcem oči. . .
A mi sledeče ti pošiljamo v dar:"

darovali vrli Idrijčani: Sodr. Franc Bogatelj nabral od zavednih delavcev v cakalnic zbiralnici . . . L 41·—
Plenarna seja dne 1. novembra . . . „ 24·45
Splošna mladinska zveza — tamburaški odsek . . . „ 34·—
Vesela družba v gostilni Šepetavec . „ 15·
Rudniški kovači . . . „ 14·05
Sodrugi: Trpin Anton, rudar 5 L; Krašna Anton, rudar 5 L; Liker Tomaž, rudar 2 L; Simonič Štefan, rudar 2·60 L; Gaštar Ivan III., rudar 1 L; Pauč Jernej, rudar 2 L; Burnik Ivan, rudar v pokoju 3 L; Burnik Anton, rudar (dninar) 2 L; Žust Lovro, rudar (mizar) 2 L; Božič Vincenc rudar 3 L; Velikajne Ivan III., rudar 2 L; Albreht Ivan, rudar 3 L. — Skupaj . . . „ 32·60
Skupaj . . L 161·10
Prej izkazanih . . L 2861·85
Skupaj . . L 3022·95

Iz dežele

SPODNJA IDRIJA.

Iz raznih krajev se čuje, da se v naših proletarskih vrstah še nahajajo elementi, ki s svojimi črnimi in zaslepelimi očmi gledajo na vse strani, kako bi oblatili našo mednarodno organizacijo in jo razdrli s svojim delovanjem in lažjo.

Težko je! Tudi naša organizacija je prisiljena, da dá sodrugom v vednost, da imamo v Spodnji Idriji človeka, ki z vsemi štirimi grebe in tepta po naši organizaciji.

Bilo je pretekli mesec, ko so imeli nekateri naši sodrugi nalogo pobirati vsak po svojem delu vasi denarno pomoč, za naše zavedne sodruge-kovinarje.

Tako je pobiral neki sodrug po svojem delu vasi, v katerem stoji hiša, katere gospodar je rudar Franc Kavčič, ki je strašno radodaren s psovkami, obrekovanji in lažmi na račun naših delavskih organizacij in sodrugov. Ko stopi sodrug v hišo radodarnosti z namenom, da pobira darove za naše sodruge kovinarje, ni bilo gospodarja doma. znano vsakmu ni bilo gospodarja doma. Sodrug je pojasnil njegovi ženi, zakaj in v kakšen namen se pobira in jo naprosil, da dá po svojih močeh. Pri nas pa je tako, da ženske povečini, ne razumejo našega delavskega gibanja. Radi tega žena tudi ni vedela, kaj storiti. Ravno v pravem trenutku pride hišni gostaš, ki ženi še enkrat natančno razodene celo stvar in ji priporoča da naj le daruje dve liri, nakar jih je žena tudi darovala. —Ko pride mož domu, mu žena sporoči celo stvar. Tak je bil njegov odgovor: No sedaj si pa že dala za Italijane, ki pa nam ne bodo nikoli nič dali. Kakor razume, tako govori! Kaj zato! Ko pride mož v jamo k tovarišem, je prišel z lažjo in obrekovanjem na dan. Začel je napadati požrtvovalnega sodruga, da je nabiral za »Slovensko Stražo« in ne za kovinarje. Razume se, da je ta časopis klerikalna agentura, zakar se tudi mi ne pustimo, ker smo pravi komunisti. Da bi se kaj takega govorilo, da mi podpiramo ta umazani klerikalni list, ki nas uboge trpine izkorišča že leta in leta, mi ne moremo dopustiti.

Po tem obrekovanju je naša organizacija povabila moža na odgovor, ki se ga pa ni hotel udeležiti. Potem se je dobro vedelo, da se je mož s svojo klerikalno izobrazbo res izkazal napram sodrugu.

Ker se ni udeležil seje, se mu je izročilo spomenico, s katero se ga obvešča, da mu organizacija da tisti dve liri nazaj, ako se je podpiše. Ker se ni hotel podpisati, mu organizacija gotovo ni mogla vrniti njegovega denarja, Ker je mož dobro izobražen, je tudi dobro odgovoril in rekel, da sploh nima noben sodrug več vstopa v njegovo hišo. Razume se, da je pobožni mož s tem le zavednemu delavstvu, ki si išče pomoči med delavstvom, prepovedal vstop v hišo.

Ako je sedaj njegova hiša vsa polna milosti in blagoslova, ne sme zaveden delavec notri, da bi ga kaj ne zaužil, tega blagoslova, namreč. Mi se nadejamo, da tudi on ne bo užival sadu proletarskih žuljev, ker taki elementi bodo morali slej ko prej zginiti s površine.

Mi delavci se po petletnem stradanju in izkoriščanju strani buržuazije zavedamo svojih pravic in dolžnosti ter smo si začrtali pot, po kateri se postavljamo v bran nadaljnemu izkoriščevanju. G. Franc Kavčič stoji pa že kot agent na klerikalni strani. Zakaj je tak? Zakaj hoče biti vedno tak?

Umevno je tudi, da je ta mož **že preveč inteligenten** in ne spada več med delavske kroge. Smo ga tudi radi tega izključili iz organizacije.

ŠEMPOLAJ.

Žalostni sadovi plesa. Preteklo nedeljo se je vršil v Šempolaju (pri Nabrežini) ples. Med domačinoma, kmetovalcem Pahorjem in kamnosekom Plesničarjem, je prišlo med plesom do hudega prerekanja. Pahor je namreč dvoril sestri Plesničarja. Slednji ni prenašal, da pleše njegova sestra s Pahorjem, ki je znan po celem Šempolaju kot mladenič nasilnega značaja. Po ponovnih brezuspešnih opominih je Plesničar odločno zahteval od Pahorja, da neha plesati z njegovo sestro. Razjarjeni Pahor skoči na Plesničarja in ga dvakrat udari s pestjo; nato potegne še samokres in ustreli parkrat nanj. Ubogi Plesničar se je zgrudil težko ranjen na tla. Domačini so odpeljali ranjenca v tržaško mestno bolnico, kjer je bil sprejet v četrti oddelek. Njegov položaj je jako nevaren. Kmalu po izvršenem zločinu so karabinjerji aretirali napadalca v Nabrežini.

PODGORA.

Podpisani izvoljen na zaupnem sestanku dne 1. novembra t. l. od zastopnikov političnih sekcij v Okrožni odbor za propagando za Brda, Soško in Vinavsko dolino in goriško okolico, se obračam do proletarcev teh okrajev in jih prosim, da se v zadevi ustanovljenja nove Socijalistične sekcije v krajih, kjer te še ni, obrnejo naravnost name, ali na komunistično sekcijo Podgore. Pripravljen sem vsak čas, da se žrtvujem pri delu za ustanovitev novih sekcij.

Za hitrejši napredek in razvoj delavskega razreda! Proletarijat zdrami se!

S sodružnimi pozdravi!

Podgora, 20. novembra 1920.

Marij Simonetti.

BOVEC.

Da ne bodo naši čitatelji v Bovcu imeli nikakih pritožb, da ne dobivajo lista »Delo« v redu, smo odločili, da bo oddajala kolportaža Rudolfa Mlekuša v Mali vasi št. 103 naročene liste onim našim čitateljem, ki se nahajajo v Mali vasi, katera tvori del Bovca. S tem bo menda vsem ustreženo. Kako priljubljen je postal naš list v naši prej črni metropoli, nam kaže dovolj jasno dejstvo, da se je število naročnikov v teku dveh mesecev podvojilo! Dosedaj imamo v Bovcu nad šestdeset naročnikov. To število je še vedno premajhno. Sodrugi delavci in delavke! To je naš list, list trpečega ljudstva. Zatorej glejte, da se vsak proletarec naroči nanj. Naš list mora v vsako proletarsko hišo. Delavci, sodrugi, zahtvajte v vseh javnih lokalih, kamor zahajate, le naš list »Delo«! Glejte, da se število naročnikov še enkrat v kratkem podvoji! Z rdečim pozdravom

Kolportaža za Bovec.

IDRIJA.

Delavci rudarji! V nedeljo dne 28. novembra t. l. ob 9. uri dopoldan bo javni rudarski shod v telovadnici ljudske šole v Idriji.

Dnevni red: I. Delavske razmere; **II. slučajnosti. Ker poroča na shodu sodrug Franc Vidmar o razpravi rudarskih zahtev na Gen. civ. komisarijatu v Trstu, naj nihče ne manjka.**

SEŽANA.

»Martinov večer« tukajšnje podružnice **»Ljudskega odra«** je tako v moralnem kot v gmotnem oziru lepo vspel. Poznalo pa se je, da je bil v naglici prirejen: kratek vspored, premalo raznovrsten. Pevske točke niso bile dovolj skrbno naučene, posebno ne krepka »Slava delu« (moški zbor). Najbolje se je pela Aljaževa »Ti veselo poj!«, najbolj je ugajala Schwabova »Še ena«. Mešani zbor, ki je številnejši, je srečneje nastopil. Po petju je bila igra. Same zapreke, kratka, a duhovita in učinkovita. Diletantje dram. odseka g.ci Zora in Stana Bekar, gg. Vran, Anton in Ferdo Hreščak so spretno izvedli svoje vloge, le govorica je bila včasi prehitra in zato premalo razločna. Občinstva polno, da so imeli reditelji obilo posla. Vedenje vzorno, dokaz, da znajo naši ljudje ceniti dostojen užitek. Sodelovala je godba »Kraške vile« zadovoljivo, če upoštevamo, da je bila naprošena šele zadnji trenotek. Da niso bili naprošeni prej, ni kriv podružnični odbor. Polovica čistega dobička 200 Lir se je razdelilo nekaterim revežem sežanske občine.

PO SVETU

Vsakdanji kruh. Glasom statistike francoskega poljedelskega ministra so bile v zadnjem stoletju krušne cene sledeče:

V letu 1801. je stal kg kruha 34 centimov; v letu 1825. je stal 29 centimov; v letu 1850. je stal 26 centimov; v letu 1875. je stal 36 centimov; v letu 1897. je stal 37 centimov; v letu 1898. je stal 40 centimov; v letu 1899. je stal 34 centimov; v letu 1900. je stal 35 centimov....

Po zmagoslavni vojni stane na Francoskem v letu 1920. kg kruha 1 frank 35 centimov. (100 frankov je danes enako 170 liram).

— Ponosen se mora biti kot Francoz, ako se gleda na te številke krušnih cen, — vsklika francoski socijalistični časopis »Le Journal du Preuple«.

Izdaja za socij. zvezo v Julijski Benečiji in odgovarja
za uredništvo IVAN REGENT
Tiska tiskarna „Lavoratore" v Trstu.

Delavske nadruge za Trst, Istro in Furlanijo

r. z. z. o. z.

Natečaj za trgovske vajence

v razprodajalnicah jestvin v Trstu in na deželi

Odpri je natečaj za 80 mest trgovskih vajencev v razprodajalnicah jestvin Delavskih zadrug v Trstu in na deželi. Na ta mesta lahko reflektirajo mladeniči ne starejši od 15 let in ne mlajši od 14 let. Potrebno je, da so dovršili z dobrim uspehom najmanj peti razred ljudskih šol, ter da so zdrave fizične konstitucije. Prednost bodo imeli oni, ki so dovršili višje študije.

Med Delavskimi zadrugami in zakonitim zastopnikom vajenca, ki bo sprejet v službo, bo napravljena redna pogodba. Koncem šestega meseca se a pogodba lahko odpove z ene ali druge strani. Po preteku tega roka ni več mogoče pretrgati te pogodbe. Izjemoma se pretrže pogodba še le v slučaju, ako vajenec krši disciplino, ali pa za slučaj bolezni, ki bi ga ovirala v vršenju službe za delj časa ali pa končno vsled takega njegovega obnašanja, ki bi vodstvu odvzelo zaupanje do njega.

Na vsak način bo stranka, ki bo prelomila pogodbo, morala trpeti posledice zakona. Prva perijoda vajenstva bo trajala tri leta.

Vajenci so obvezani obiskovati redno notranjo šolo Delavskih zadrug.

Prispevki za socijalna zavarovanja gredo na račun Delavskih zadrug.

Pismenim ponudbam se mora priložiti rojstni list in spričevalo o dovršenem petem razredu ljudskih šol.

Ponudbe naj se naslovijo na vodstvo Delavskih zadrug ulica S. Francesco štv. 21.

Upravni svet Del. zadrug.

Kmetijska in vrtnarska gosp. zadruga

reg. zadr. z om. poroštvom

Trst, ulica Raffineria 7 — Telef. 36-73

naznanja otvoritev svoje prve

zaloge vina

na drobno in na debelo

Vino domače in prvovrstno istrsko (iz kopršćine) po ugodnih cenah. Gostilničarjem se nudi ugodna prilika za nakup prvovrstne in gotove kapljice.

!!!!

V kratkem izide:

1 VEDEŽ 9
2 VEDEŽ 1

„VEDEŽ" za leto 1921 prekaša vse svoje prednike!

Zaloga ur in zlatanine ter delavnica Telefon 3—29

ALOJZIJ POVH

sodni izvedenec

Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)